

Силабус курсу

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма
«Англійсько-український переклад»
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: згідно розкладу консультацій
Рік навчання: II.
Семестр: III.
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: англійська/українська

Викладач курсу:	Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Чумак Галина Василівна
Контактний телефон	0671540262
E-mail викладача:	chumak@tnpu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС - 4 (120 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Соціолінгвістичні проблеми перекладу» спрямована на те, щоб дати студентам всебічні теоретичні знання із напрямів соціолінгвістики, орієнтованих на різноманітні тексти щодо їх жанрової приналежності, встановлювати різницю між різними жанрами тексту з метою їх адекватного перекладу, визначати доцільність використання певного регістру чи виду мовлення відповідно до комунікативно ситуації. Курс призначений для вивчення взаємодії мови і суспільства, а також мови і культури; методики компонентного та когнітивного аналізу значень соціально- або культурно-маркованих одиниць з метою досягнення адекватності при перекладі; особливостей відтворення національно- та соціокультурного забарвлення мови.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
1/2	Соціолінгвістика як наука і навчальна дисципліна. Методи дослідження соціолінгвістичних проблем.	ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	Усне опитування
1/2	Понятійний апарат соціолінгвістики.	ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	Усне опитування
2/2	Диглосія, двомовність, полілінгвізм. Мовні контакти. Інтерференція.	ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію. ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	Усне опитування
2/2	Поняття норми та варіативності. Мовна політика держави і регуляторні	ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	Усне опитування

	законодавчі засоби.	ПРН 14. Використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	
2/2	Соціальна диференціація мови.	ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію. ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	Усне опитування
1/2	Соціолінгвістичний аспект перекладу.	ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	Усне опитування
1/2	Стратегії відтворення у перекладі індивідуальних відхилень від норми	ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	Усне опитування

2/2	Стратегії перекладу колективних відхилень від норми. Відтворення діалектного мовлення у перекладі.	<p>ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>ПРН 22. Здійснювати переклад англomовних художніх творів поетичного, прозового та драматичного жанру.</p>	Усне опитування
2/2	Стратегії перекладу колективних відхилень від норми. Відтворення просторіччя і сленгу у перекладі.	<p>ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>ПРН 22. Здійснювати переклад англomовних художніх творів поетичного, прозового та драматичного жанру.</p>	Усне опитування
2/2	Історична диференціація мови. Особливості відтворення історизмів, архаїзмів та неологізмів.	ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	Усне опитування

Літературні джерела

Основні

1. Антошкіна Л. Соціолінгвістика: навч. посібник / Л. Антошкіна, Г. Красовська, П. Сигеда, О. Сухомлинов. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток Лтд», 2007. 360 с.
2. Боголюбов С.А. Соціолінгвістика.
URL <https://stud.com.ua/76134/sotsiologiya/sotsiolingvistika>
3. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика. Изд. стереотип. М.: URSS, 2013. - 200 с. URL <http://www.knidka.info/prikladnoe-yazykoznanie/sotsialnaya-lingvistika/>
4. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1989. 216с.
5. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 1999. 288 с.

6. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 163с.
7. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2010. 243с.
8. Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. Львів, 2008. 452с.
9. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 210 с.
10. Муратова Д.Є. Соціокультурна інформація та її врахування у перекладі і підготовці перекладачів / *Вісник КНУ. Іноземна філологія*. 2004. С.103105.
11. Сасенко С. Г. Інтеркультурна комунікативна компетенція та переклад / *Мовні та концептуальні картини світу: Збірник наукових праць*. К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2004. Вип. 15. С. 147 – 151.
12. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. К., 2005. 464 с.
13. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. К.: Критика, 2003. 336с.
14. Сосюр Фердінан (де). Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324с.
15. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. К.: Либідь, 2007. 248с.
16. Чумак Г.В. Соціолінгвістичні проблеми перекладу. UR: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=545#section-6>
17. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Сучасність, 1987.

Допоміжні

1. Ажнюк Б. Соціолінгвістична термінологія: труднощі перекладу / *Мовні і концептуальні картини світу*. К., 2010. Вип. 29. С. 71–76.
2. Ажнюк Б. М. Мовна єдність нації: діаспора й Україна. К.: Рідна мова, 1999. 450 с.
3. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 281 с.
4. Белл Р.Т. Соціолінгвістика: цели, методы и проблемы / Под ред. д. филол. н., проф. А. Д. Швейцера. М.: Междунар. отношения, 1980. 20 с.
5. Демська-Кульчицька О. Мовна «competence» як об’єкт дослідження (проблема україномовного терміна) / *Мовознавство. Доповіді та повідомлення на IV Міжнародному конгресі україністів*. К., 2002. С. 224–227.
6. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор; за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001. 223 с.
7. Кісь Роман. Мова, думка і культурна реальність: від Олександра Потебні до гіпотези мовного релятивізму. Львів: Літопис, 2002. 304 с.
8. Лазаренко Л. Досвід мовних політик світу й українська перспектива (інформаційно-аналітичний огляд) / *Укр. мова*. 2003. № 4. С. 3–22.
9. Масенко Л. Мовна політика в УРСР: історія лінгвоциду / *Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали* / Упоряд.: Л. Масенко та ін. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська акад.”, 2005. С. 5-36.
10. Масенко Л. Суржик: між мовою і «язиком». К.: Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2011. 135 с.
11. Шумарова Н.П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму. К.: Видавничий центр КДЛУ, 2000. 283 с.
12. Швейцер А. Д. Современная социолингвистика: теория, проблемы, методы. М.: Либроком, 2009. 174с.

13. Dutton A.A. Translation as sociolinguistic activity. Published in 2017. URL: <https://www.researchgate.net/publication/318960167> Translation as sociolinguistic activity
14. Hovy D., Johannsen A. Exploring Language Variation Across Europe. A Web-based Tool for Computational Sociolinguistics. URL: <https://www.aclweb.org/anthology/L16-1477.pdf>
15. Nida E. A. Sociolinguistics as a crucial factor in translation and interpreting. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/9789/8d6d0306f194d5ceba54a37109e148bd09f5>.
16. Sociolinguistics. URL: <https://www.sil.org/sociolinguistics>
17. Sociolinguistics, translation, and interpreting. URL: https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10051997/3/Federici_FMFederici%20-%20Sociolinguistics%20Translation%20and%20Interpreting_Accepted.pdf

Політика оцінювання

● **Політика щодо дедлайнів та перекладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, у програмі MOODLE).

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Теми 1 – 10 усне опитування	90
Відвідування занять	10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D		
60-64	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.